

HODNOCENÍ MAGISTERSKÉ PRÁCE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ UK

ŘÍZENÍ A SUPERVIZE V SOCIÁLNÍCH A ZDRAVOTNICKÝCH ORGANIZACÍCH

Jméno autora/ky práce	Bc. Michal Prager, MBA
Název práce	Vliv příspěvku na péči na autonomii dospělých osob s tělesným postižením v péči rodičů
Autor posudku- jméno	Michal Synek
Vedoucí práce /oponent	Mgr. Dana Hradcová, Ph.D. / Mgr. Michal Synek, Ph.D.
Rok obhajoby	2023
Specializace	Řízení v sociálních a zdravotnických organizacích

1. Hodnocení volby tématu práce (relevance k oboru, originalita)	a) výborně
	b) velmi dobře
	c) dobře
	d) nevyhovující
Odůvodnění:	Problematika života lidí označených za postižené, osobní asistence a příspěvku na péči, jakož i konceptualizace autonomie, podpory a aktérství patří ke klíčovým problémům sociální práce. Autor diplomové práce volí důležité, vysoce relevantní a v ČR nepříliš prozkoumané téma, a k jeho řešení přistupuje empiricky, tedy prostřednictvím promýšlení strukturálních okolností postižení a souvisejících teoretických otázek na základě dobře zaměřených, detailně provedených případových studií. V kombinaci s využitím novátorských teoretických nástrojů – především teorie aktérů-sítí – se jedná o originální výzkumný počín s velkým potenciálem přinést hodnotné, teoreticky i prakticky relevantní výsledky.
2. Hodnocení formulace hlavního cíle práce	a) výborně
	b) velmi dobře
	c) dobře
	d) nevyhovující
Odůvodnění:	Formulace hlavní výzkumné otázky umožňuje autorovi dobrou orientaci ve zvoleném materiálu a zároveň nabízí dostatečnou flexibilitu nezbytnou pro kvalitativní výzkum. Dílčí výzkumné otázky by podle mého soudu mohly nabídnout funkční operacionalizace hlavního výzkumného problému, nesměly by ovšem být formulovány jako otázky uzavřené, na něž lze odpovědět „ano“, „ne“, či „jak který“. Jako hlavní téma práce chápu vztah příspěvku na péči, osobní asistence a autonomie, přičemž další témata, jako např. vliv péče rodičů na život lidí s postižením, vnímám jako spíše vedlejší, či dokonce zbytná. Dílčí otázky by proto bylo lépe formulovat tak, aby zpřesňovaly otázku hlavní, aniž by vedly ke zkoumání dalších témat, z nichž některá by si zasloužila – jak autor sám uvádí – samostatný výzkum. Kromě odpovědi na zvolené výzkumné otázky má práce rovněž cíle etické a politické, což při současném stavu sociální práce a sociální podpory v ČR považuji za velmi příhodné.
3. Hodnocení provázanosti kapitol a struktury práce	a) výborně
	b) velmi dobře
	c) dobře
	d) nevyhovující
Odůvodnění:	Struktura práce je funkční a přehledná a umožňuje dobrou orientaci. V několika případech jsem měl při četbě problém s návazností jednotlivých odstavců, to je ovšem třeba přičíst spíše tematické rozkošatělosti textu než chybám v jeho strukturaci. Některá dílčí témata, která se přímo nevztahují k hlavnímu problému a k jeho řešení, zůstávají jen hrubě „nahozena“ či jsou odbyta deklarováním autora vlastního názoru.
4. Hodnocení práce se zdroji, včetně zahraničních(?), míra vyjasnění pojmů, teoretické zpracování	a) výborně
	b) velmi dobře
	c) dobře
	d) nevyhovující
Odůvodnění:	Autor pracuje s poměrně širokou škálou pramenů, včetně pramenů zahraničních (u zahraničních pramenů není uvedeno, kdo je autorem/kou překladu). Určitým problémem je z mého pohledu vyladění teoretických perspektiv, které autor zmiňuje, jakož i zařazení některých konceptualizací, které nejsou ve shodě s hlavní linií argumentace. Domnívám se, že teorie aktérů-sítí a relační pojetí autonomie představují dostatečně nosné konceptualizace, aby mohly

	<p>zprostředkovat plodnou analýzu zkoumaného empirického materiálu. Zařazení některých dalších teoretizací – jako například kantovských výkladů o svobodě či etiky péče – považuji v podstatě za zbytečné, přičemž jejich funkční začlenění do textu by si vyžádalo mnohem zevrubnější výklad a argumentaci. Jak se například má Kantovo pojetí svobody ke konceptu relační autonomie? Co se týče výkladů věnovaných Úmluvě o právech lidí s postižením či hnutí Independent Living, nebyl jsem si jistý, zda je autor považuje za platné teoretické rámce pro svou práci, nebo zda je vnímá jako další aktéry-sítě ovlivňující (nebo neovlivňující) život lidí s postižením (případně obojí?). Jako sporné vnímám rovněž autorovo čtení sociálního modelu a jeho vztahu k modelu lidskoprávnímu, jež je podle mého soudu založeno na příliš úzkém výběru pramenů. Kdyby autor podrobněji prostudoval původní prameny týkající se sociálního modelu, zjistil by, že sociální model nejenže má kořeny v hnutí za práva lidí s postižením, ale klade též důraz na socio-materiální okolnosti disability, v nichž právní ukotvení lidských práv představuje pouze jednu, i když velmi důležitou rovinu.</p>
5. Hodnocení metodologického uchopení a jeho zdůvodnění, etické aspekty výzkumu	<p>a) výborně</p> <p>b) velmi dobře</p> <p>c) dobře</p> <p>d) nevyhovující</p>
Odůvodnění:	<p>Autor si pro zodpovězení výzkumných otázek zvolil kvalitativní metodologii (konkrétně rozhovory a autoetnografii), což lze s ohledem na povahu řešeného problému označit za dobrou volbu. Jistý rozpor vidím v těch pasážích, v nichž autor empirická zjištění o životě komunikačních partnerek a o životě vlastním poměřuje jednotlivými články Úmluvy o právech lidí s postižením. Takové poměřování, jak se domnívám, je záležitostí právní analýzy, a nikoli kvalitativního výzkumu, jenž by měl být otevřen různým – třeba i protiprávním – interpretacím. Práce je nejsilnější v těch pasážích, kde autor zůstává u etnografického popisu těch okolností – se zvláštním důrazem na osobní asistenci a příspěvek na péči – které přímo ovlivňují aktérství lidí s postižením a vymezují prostor pro jejich chápání a zjednávání autonomie. Ačkoli autor nakonec dospívá k realistickému, empiricky ukotvenému pojetí postižení, samostatnosti a podpory, v některých částech textu se zdá, jako kdyby pro něj tyto věci nebyly ukotveny v životě a sítích podpory, ale spíše v abstraktních ideálech a právních dokumentech. To, že relační pojetí autonomie nakonec vítězí, je podle mého soudu jasným důkazem funkčnosti zvolené metodologie.</p>
6. Hodnocení zpracování a interpretace výsledků výzkumu	<p>a) výborně</p> <p>b) velmi dobře</p> <p>c) dobře</p> <p>d) nevyhovující</p>
Odůvodnění:	<p>Pozorná práce s empirickým materiálem a použité konceptualizace (především teorie aktérů-sítí) umožňují autorovi formulovat pozoruhodný pohled na autonomii a závislost lidí s postižením, ze zvláštním ohledem na roli osobní asistence a platného způsobu přidělování a vyplácení příspěvku na péči. Příspěvek, píše Prager, hraje v životě lidí s postižením zásadní roli, ani zdaleka však není aktérem jediným. Jak autor ve shodě s teorií aktérů-sítí ukazuje, větší (a lepší) propojenost umocňuje aktérství a umocněné aktérství vede ke zvýšené potřebě dalších zdrojů, přičemž peníze v tom hrají velmi podstatnou roli. Interpretaci výsledků práce přesto hodnotím „velmi dobře“, a to především ze dvou důvodů. Za prvé se autorovi nedaří vyhnout se zcela esencialistickým konceptualizacím autonomie, které jeho závěry týkající se relační autonomie částečně zpochybňují. A za druhé vyslovuje soudy i k některým záležitostem, jež nebyly a vlastně ani nemohly být předmětem výzkumu. (Pokud by například autor opravdu chtěl řešit rodinné vztahy, musel by v souladu s principem symetrie oslovit nejen samotné lidi s postižením, ale také jejich rodinné příslušníky, kteří o ně pečují. Některá závažná tvrzení ohledně situace v rodinách komunikačních partnerek tak zůstávají na úrovni vážných, ale zcela nepodložených podezření.)</p>
7. Hodnocení naplnění cílů a zpracování závěrů práce	<p>a) výborně</p> <p>b) velmi dobře</p> <p>c) dobře</p> <p>d) nevyhovující</p>
Odůvodnění:	<p>Autorovi se podařilo ukázat, jaký vliv má (či nemá) příspěvek na péči ve své současné podobě na život lidí s postižením, jakož i nastinit řadu problémů – jako je aktuální nastavení osobní asistence, dostupnost bydlení atd. – které s problematikou (nejen) finanční podpory souvisejí. Velmi přínosné je i pojednání o očekáváních a interpretacích lidí, kteří příspěvek na péči čerpají, včetně autora samotného. Jednoznačné závěry týkající se výše a způsobu vyplácení příspěvku, jakož i dostupnosti a různých forem osobní asistence, tak získávají na detailnosti a barvitosti a</p>

	<p>prestavaji byt jednoduchym tvrzenim, které nevyžaduje další promyšlení a upřesnění. Domnívám se, že právě v kontextualizaci příspěvku na péči – v jeho vpletení do složité sítě vztahů utvářející životy lidí s postižením – spočívá hlavní přínos hodnocené práce.</p>				
8. Hodnocení formální stránky práce	<table border="1"> <tr><td>a) výborně</td></tr> <tr><td>b) velmi dobře</td></tr> <tr><td>c) dobře</td></tr> <tr><td>d) nevyhovující</td></tr> </table>	a) výborně	b) velmi dobře	c) dobře	d) nevyhovující
a) výborně					
b) velmi dobře					
c) dobře					
d) nevyhovující					
Odůvodnění:	<p>Po jazykové a stylistické stránce vykazuje práce velmi dobrou úroveň. Jisté výhrady by bylo možno vyslovit snad jen vůči způsobu citování pramenů; není vždy zcela jasné, které pasáže jsou parafrázemi, a které přímými citacemi. V případě přímých citací bych doporučoval uvádět čísla stránek.</p>				
9. Hodnocení přínosu práce pro praxi	<table border="1"> <tr><td>a) výborně</td></tr> <tr><td>b) velmi dobře</td></tr> <tr><td>c) dobře</td></tr> <tr><td>d) nevyhovující</td></tr> </table>	a) výborně	b) velmi dobře	c) dobře	d) nevyhovující
a) výborně					
b) velmi dobře					
c) dobře					
d) nevyhovující					
Odůvodnění:	<p>Autor nejen nabízí originální pohled na postižení a systémy sociální práce a podpory, ale přichází také s konkrétními návrhy strukturálních změn. Hodnocená práce však především představuje cenný materiál pro budoucí promyšlení způsobů, jimiž se podpora lidem s postižením v ČR poskytuje. Jak by mohl (či měl) být koncipován příspěvek na péči, aby opravdu sloužil tomu, co od něj lidé s postižením očekávají, a jak by mohl být přidělován a vyplácen tak, aby se tyto procedury nestávaly nástrojem ableismu a marginalizace? Takové způsoby, ukazuje Prager, existují. Naším úkolem do budoucna je hledat cesty k jejich realizaci.</p>				
10. Otázky k obhajobě	<ul style="list-style-type: none"> • Je-li příspěvek na péči popisován jako síť-aktér, tedy jako entita, jež získává na účinnosti svým propojováním s jinými entitami, jak by mohla vypadat spojení, která by dodala na účinnosti <i>Úmluvě o právech lidí s postižením</i>? Zatím se z mého pohledu v ČR jedná spíše o dokument deklarativního charakteru než o aktéra schopného účinně měnit situaci lidí s postižením. • Autor cituje Jankovského výrok, že „morálně může jednat jen svobodný člověk“. Neupírá tento výrok morální jednání bytostem, jejichž svoboda je výrazně omezena, jako například otrokům nebo lidem zcela závislým na pomoci druhých? Autor přesvědčivě dokládá, že svoboda neznamena, přinejmenším v popisovaných případech, „postarat se o sobe bez pomoci“. Nejsou ale slova jako „kontrola“ či „vlastní volba“ přinejmenším stejně problematická? 				
11. Celkové zhodnocení práce	<table border="1"> <tr><td>a) výborně</td></tr> <tr><td>b) velmi dobře</td></tr> <tr><td>c) dobře</td></tr> <tr><td>d) nevyhovující</td></tr> </table>	a) výborně	b) velmi dobře	c) dobře	d) nevyhovující
a) výborně					
b) velmi dobře					
c) dobře					
d) nevyhovující					
Odůvodnění:	<p>Hodnocená práce je velmi kvalitním příspěvkem ke zkoumání problematiky podpory poskytované lidem s postižením a jako taková má hodnotu nejen teoretickou, ale i praktickou a politickou. Zjištění, že příspěvek na péči představuje významného, ale zdaleka ne jediného aktéra ovlivňujícího život lidí s postižením, jakož i jejich prožívání svobody a závislosti, má zásadní význam pro další promyšlení a rozvoj sociální práce v ČR. Od hodnocení „výborně“ mě odrazuje jistá teoretická nejednoznačnost (především co se týče teoretizací autonomie) a zařazení řady komplexních témat, která vzhledem k rozsahu práce nemohla být dostatečně zpracována. Hodnocení „výborně“ však stále pokládám za možné v případě přesvědčivého projevu autora při obhajobě.</p>				

.....
podpis autora posouzení

Dne